

2. 259 w/m
15.054

ODBITKA Z KWARTALNIKA
INSTYTUTU NAUKOWEGO LIGI MORSKIEJ I KOLONIALNEJ
»SPRAWY MORSKIE I KOLONIALNE« ZESZYT I. 1930

STANISŁAW PAWŁOWSKI
Poznań

HANDEL POLSKI Z INDIAMI
HOLENDESKIMI

DE POOLSCHE HANDEL MET
NEDERLANDSCH – INDIE

W A R S Z A W A 1939

ZAKŁAD I MIEJSCE ODBICIA

ZAKŁ. GRAF. „BIBLIOTEKA POLSKA“ S. A., BYDGOSZCZ, JAGIELLOŃSKA 3

15.054

ODBITKA Z KWARTALNIKA
INSTYTUTU NAUKOWEGO LIGI MORSKIEJ I KOLONIALNEJ
»SPRAWY MORSKIE I KOLONIALNE« ZESZYT I. 1939

1268

STANISŁAW PAWŁOWSKI
Poznan

HANDEL POLSKI Z INDIAMI
HOLENDESKIMI

DE POOLSCH E HANDEL MET
NEDERLANDSCH – INDIE

W A R S Z A W A 1939

ZAKŁAD I MIEJSCE ODBICIA
ZAKŁ. GRAF. „BIBLIOTEKA POLSKA“ S. A., BYDGOSZCZ, JAGIELLOŃSKA 3

BIBLIOTEKA
Zarządu Głównego
Ligi Morskiej i Kolonialnej

handel z Anglią
Polska
Indonezja

<http://rcin.org.pl>

CBGİOŚ, ul. Twarda 51/55
tel. 0 22 69-78-773

Wa5148526

HANDEL POLSKI Z INDIAMI HOLENDERSKIMI

Bawiąc niedawno w Indiach Holenderskich i śledząc niektóre przejawy naszego handlu zagranicznego z tym wielkim państwem kolonialnym, natknąłem się na bardzo ciekawe zjawisko. Oto, dane oficjalne dotyczące handlu Polski z Indiami Holenderskimi, a pochodzące ze źródeł holenderskich, różnią się — zwłaszcza w latach ostatnich — w porównaniu z danymi pochodzącymi ze źródeł polskich. Różnica ta jest istotna i ważna. Chodzi przecież o zagadnienie zasadnicze, mianowicie, czy nasz bilans handlowy z Indiami Holenderskimi jest ujemny — jak to powszechnie dotąd przyjmowaliśmy — czy dodatni. Te różnice są tak wyraźne, że działają niepokojąco. Nasuwają także pytanie, jak to jest możliwe, ażeby taka różnica nie została przez jeden lub przez drugi urząd statystyczny zauważona i wyjaśniona.

Trzeba przyznać, że pierwszym — o ile mi wiadomo — który zwrócił uwagę na niedokładności danych statystycznych, dotyczących stosunków handlowych Polski z Indiami Holenderskimi, był konsul polski w Batawii Dr Zygmunt Przybyłkiewicz¹⁾. Przynosi mu to niewątpliwy zaszczyt i rzuca bardzo korzystne światło na naszą służbę konsularną. Konsul Przybyłkiewicz zwrócił uwagę w swoim dziełku o Indiach Holenderskich na str. 55 na bardzo znaczne trudności ustalenia, jakie są obroty handlowe Polski z Indiami Holenderskimi, i zauważył, iż dane statystyczne dotyczące tych obrotów nawet w przybliżeniu nie dają obrazu rzeczywistości. Dotyczy to zaś — jego zdaniem — zarówno statystyk polskich jak i indoholenderskich. Konsul Przybyłkiewicz szuka wyjaśnienia tej rozbieżności, o czym opowiemy nieco dalej.

Mimo tych niepewnych danych z jednej i z drugiej strony, konsul Przybyłkiewicz doszedł do takiego wniosku (str. 56): „Jakkolwiek wszakże patrzeć będziemy na statystyki, jeden pewnik nie ulega żadnym wątpliwościom, a mianowicie, że saldo bilansu handlowego obu tych krajów jest stale dla Polski bardzo niekorzystne“. Na poparcie tego słusznego zresztą wniosku autor wspomnianego dziełka przytoczył dane statystyczne polskie z lat 1920, 1930 do 1935, które istotnie wykazują stale bilans handlowy ujemny dla Polski.

Ale przejdźmy do źródeł. Naprzód podamy wartość wywozu z Polski do Indyj Holenderskich i przywozu do Polski z Indyj Holenderskich za lata 1930—1937.

---

¹⁾ P r z y b y ł k i e w i c z Z., Indie Holenderskie. Monografie Geograficzno-Handlowe Informatora Eksportowego, Tom III. Warszawa 1936, str. 55-59.

Wywóz z Polski i przywóz do Polski według danych oficjalnych polskich w latach 1930—1938.

	W tysiącach złotych								
	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938
Wywóz z Polski	3730	1561	1332	746	434	476	1449	2761	2678
Przywóz do Polski	9678	7644	7282	9983	17662	15333	13340	18949	19148
Różnica + lub — dla Polski	-5948	-6083	-5950	-9237	-17228	-14827	-11891	-16188	-16470

Źródło: Handel zagraniczny Rzeczypospolitej Polskiej i W. M. Gdańska. Główny Urząd Statystyczny R. P. Warszawa, roczniki 1931—1938.

Według danych polskich wartość wywozu z Polski (podajemy tu naprzód wartość wywozu z Polski w celu łatwiejszego porównania z danymi holenderskimi, które umieszczamy poniżej) — w r. 1930 dość duża (3.730.000 zł) spadła w r. 1934 na 434.000 zł, a od tego roku powoli się podnosi z tym, że w r. 1938 znowu nieco się obniżyła. Wartość przywozu do Polski spadała aż do roku 1932, po czym wzrosła w r. 1934 do 17.662.000 zł, ażeby spaść w r. 1936 na 13.340.000 zł i podnieść się znowu w r. 1938 na 19.148.000 złotych. Według tego bilans handlowy — zawsze ujemny dla Polski — wykazywał pewne wahania. W latach 1930—1932 wynosił około 6 mil. zł, w r. 1933 9,2 mil. złotych, a obecnie waha się między 12 a 17 mil. złotych. Jest to więc bardzo duży ujemny bilans handlowy. Indie Holenderskie przywożą do Polski (w r. 1938) towarów — biorąc ich wartość w rachubę — 7 razy więcej niż Polska wywozi do Indyj. Nie trzeba wyjaśniać, że cyfry podane powyżej obejmują cały obszar celny polski (a więc Polskę z W. M. Gdańskiem). Cyfry te mogą niepokoić!

Nieco inaczej przedstawia się sprawa naszego handlu z Indiami Holenderskimi, gdy zajrzemy do statystyki holenderskiej. Podajemy tu po kolei naprzód dane z Rocznika Statystycznego Indyj Holenderskich za lata 1930 do 1936, a potem dane z lat 1933—1936 i osobno z r. 1937 z publikacyj holenderskich specjalnych:

Przywóz z Polski i wywóz do Polski według danych oficjalnych holenderskich w latach 1930—1936.

	W tysiącach florenów						
	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936
Przywóz z Polski . .	—	9	1	22	38	104	343
Wywóz do Polski . .	76	77	134	51	105	69	251
Różnica + lub — dla Polski . . .	-76	-68	-133	-29	-67	+35	+92

Źródło: Indisch Verslag 1937. II. Statistisch Jaaroverzicht van Nederlandsch-Indie over het Jaar 1936. Samengesteld door het Centraal Kantoor voor de Statistiek van het Departement van Economische Zaken. Batawia 1938.

Wartość przywozu z Polski i wywozu do Polski według danych statystyki oficjalnej ogłoszonych w Batawii w r. 1937 i 1938.

R o k	1933	1934	1935	1936
Przywóz (bez złota i srebra) z Polski w tys. florenów.				
Jawa i Madura	15	28	53	240
Buitengewesten	7	10	51	71
Razem	22	38	104	311
Wywóz (bez złota i srebra) do Polski w tys. florenów.				
Jawa i Madura	7	15	35	192
Buitengewesten	44	90	34	58
Razem	51	105	69	250

Źródło: Jaaroverzicht van den In-en Uitvoer van Nederlandsch Indië geburende het Jaar 1936. Deel II (Buitengewesten). Departement van Economische Zaken. Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 145.; Jaaroverzicht van den In-en Uitvoer van Nederlandsch-Indie geburende het Jaar 1937. Deel I (Java en Madoera). Departement ut supra No. 155.

Wartość przywozu z Polski i wywozu do Polski w r. 1937 według danych oficjalnych tymczasowych

W tysiącach florenów

Przywóz z Polski (wraz z Gdańskiem)	1211
Wywóz do Polski (wraz z Gdańskiem)	226
Różnica + dla Polski	+ 985

Źródło: In-en Uitvoer van Nederlandsch-Indie 1937. Landen van herkomst en bestemming. (Voorloopige cijfers). Departement van Economische Zaken. Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek. No. 153. Batawia.

Przedewszystkim oficjalne dane holenderskie wykazują, że przywóz z Polski (wraz z W. M. Gdańskiem, co statystyka holenderska specjalna — Jaaroverzicht osobno podkreśla) stale wzrasta. Gdy jednak aż do roku 1934 był to przywóz co do wartości mały, to w r. 1935 zaczyna rósć, tak że w r. 1937 osiągnął niebywałą cyfrę 1.211.000 florenów holenderskich. Wywóz do Polski ulega dużym wahaniom. W latach 1933 i 1935 spadł poniżej roku 1930. Poprawa nastąpiła w roku 1936 i 1937. Gdy przywóz z Polski zwraca się przeważnie do Jawy i Madury, to wywóz pochodzi w znacznej części z innych wysp, głównie ze Sumatry.

A teraz bilans handlowy w stosunku do Polski był aż do r. 1934 ujemny i wahał się w granicach 29.000 do 133.000 florenów, podczas gdy w latach 1935, 1936 i 1937 bilans jest dodatni. Różnica na korzyść Polski doszła prawie

do miliona florenów, co wobec wykazanego przez statystykę polską bilansu ujemnego dla roku 1937 (—16.188.000 złotych) wydaje się czymś nieprawdopodobnym.

Lecz te ciekawe różnice bilansu handlowego wystąpią jeszcze dobitniej, gdy przeliczymy dane statystyki holenderskiej na złote. Uczynił to już dla lat 1929—1934 Z. Przybylkiewicz. Moje obliczenie oparłem na kursie florenów holenderskich na giełdzie warszawskiej w latach 1930—1937¹⁾:

Wartość przywozu z Polski i wywozu do Polski według danych oficjalnych holenderskich w przeliczeniu na złote.

	W tysiiącach złotych							
	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
Przywóz z Polski . .	—	32	4	79	136	373	1 173	3 524
Wywóz do Polski . .	272	276	536	183	376	248	858	664
Różnica + lub —dla Polski.	—272	—244	—532	—114	—240	+125	+315	+2 860

Otóż cyfry te niczym nie przypominają cyfr podanych przez wydawnictwa polskie, a przytoczonych powyżej. Nie zgadzają się w wartościach ani przywozu do Polski ani wywozu z Polski, w następstwie czego i bilans handlowy jest inny. Co zaś najważniejsze, do roku 1934 bilans ten jest ujemny, a w latach 1935, 1936 i 1937 jest dodatni.

Oczywista, nie zgadzają się również wartości podawane przez polskie czy holenderskie źródła dla poszczególnych grup towarów. Weźmy dla przykładu grupy najbardziej do siebie zbliżone w zestawieniach obu krajów (p. str. 7; cyfry rzymskie oznaczają grupy statystyczne).

Porównajmy te cyfry ze sobą, a otrzymamy obraz wprost rozpaczliwy. Ani jedna cyfra nie zgadza się z drugą. Jeszcze najbliższej siebie pozostaje grupa: papier i wyroby z papieru. Niektóre grupy wykazują pewne różnice w zaliczaniu do nich towarów, ale różnice te nie są zbyt wielkie. Na ogół biorąc, grupy towarów pokrywają się ze sobą.

Lecz na tym sprawa się nie kończy. Statystyka polska wykazuje takie grupy towarów wywiezionych w r. 1937 do Indyj Holenderskich, których wcale w statystyce holenderskiej pod rubryką przywozu nie dostrzegamy. Są to grupy X, III, V, IX, XII. Gdyby nawet przyjąć, iż pewna część towarów należących do tych grup ukrywa się w holenderskiej grupie: XV Andere goederen, — to będzie to ilość bardzo nieznaczna. Jak wiemy zaś i ogólna wartość wywozu z Polski do Indyj Holenderskich, wykazana dla roku 1937 przez statystykę polską, a wynosząca 2.761.000 złotych, nie zgadza się z wartością towarów przywiezionych z Polski do Indyj Holenderskich, a wyróżnionych dla tegoż roku przez źródło holenderskie, gdyż wartość ta wynosi 1.211

¹⁾ p. Mały Rocznik Statystyczny, 1938, str. 219.

R o k 1937			
Wywóz z Polski do Indyj Holenderskich ¹⁾		Przywóz z Polski do Indyj Holenderskich ²⁾	
w tysiącach złotych polskich		w tysiącach flor. hol. (w nawiasach w złotych polskich)	
VI. Przetwory chemiczne i farmaceutyczne, farby	830	V. Chemische voortbrenng- selen geneesmiddelen, moststoffen, reukwer- ken en verfwaren . . .	612 (1781)
XIII. Metale nieszlachetne i wyroby z nich . . .	790	XII. Metalen en niet in an- dere groepen opgeno- men werken daarvan	362 (1053)
XIV. Maszyny i aparaty .	—	XIV. Machines, werktuigen, toestellen en gereed- schappen, instrumen- ten, lampen, uurwerken en wapenen	5 (15)
XI. Papier i wyroby z niego	89	XI. Papier en papierwaren schrijf-kantoor-school- teeken en schilaarbe- hoefden	31 (90)
VIII. Surowce włókiennicze i wyroby z nich . . .	517	X. Garens, manufacturen, touw en touwwerk, kleederen en modewaren	120 (349)
XVIII. Kapelusze, parasole, laski, artykuły mody	20	VIII. Hout, kurk, plantaardig vlechtenmateriaal en wer- ken daarvan, meubelen	72 (203)
X. Drewno, wyroby ko- szykarskie	252	—	—
III. Wytwory pochodzenia mineralnego	74	—	—
V. Przetwory spożywcze .	76	—	—
IX. Kauczuk i wyroby . .	91	—	—
XII. Wyroby ceramiczne, szklane	15	—	—
XIX. Wyroby różne nie obję- te działami	7	XV. Andere goederen . . .	6 (17)

¹⁾ Źródło: Handel zagraniczny R. P. i W. M. Gdańska, Styczeń 1939. Główny Urząd Stat. R. P. Warszawa 1939, str. XXII.

²⁾ Źródło: In-en Uitvoer van Nederlandsch-Indie 1937. Landen van herkomst en bestemming. (Voorloopige cijfers): Mededeelingen van het Central Kantoor voor de Statistiek. No. 153. Departement van Economische Zaken. Batawia 1938, str. 58-59.

florenów holenderskich czyli 3.524.000 złotych. Różnica jest wielka, bo aż 763.000 złotych na korzyść Polski.

Wnioski, jakie z tych zestawień wysnuć można, są następujące: 1. Dane statystyki handlowej polskiej nie zgadzają się z danymi statystyki indoholenderskiej. 2. Różnice dotyczą nie tylko zestawień ogólnych, ale i szczegółowych. 3. Różnice te są różnicami bardzo daleko sięgającymi, gdyż mają nawet wpływ na charakter naszego bilansu handlowego z Indiami Holenderskimi. 4. W warunkach obecnych nie wiemy dokładnie, jaki jest handel Polski z Indiami Holenderskimi.

Pierwszy próbował wyjaśnić te rozbieżności konsul Z. Przybyłkiewicz. Napisał więc w cytowanej pracy (str. 55), iż „w statystykach indoholenderskich wyodrębniany jest jedynie eksport bezpośredni do Polski, import zaś pośredni z Polski, jako mało znaczący, nie jest podany i włącza się go do pozycji — inne kraje europejskie —”. Jak wiemy, w ostatnich latach już się to nie dzieje. Wobec wzrostu obrotów handlowych Indyj Holenderskich z Polską, Polska figuruje we wszystkich zestawieniach jako osobny kontrahent. Co innego czy tylko z importem lub eksportem bezpośrednim. Z przytoczonych danych mamy pełne prawo wnosić, że nie porzestaje się na imporcie i eksporcie bezpośrednim.

Przyczyna tego stanu rzeczy leży, jak sądzę, w tym, że statystyki podają w obu wypadkach także import czy eksport pośredni, a więc dokonany za pośrednictwem Holandii. Te pośrednie importy czy eksporty psują cały obraz. Ponieważ nie zgadzają się ze sobą zarówno wartości importu z Indyj Holenderskich do Polski jak wartości eksportu z Polski do Indyj Holenderskich, przeto należy przyjąć za pewnik, iż pośrednictwo działa w jednym i w drugim obrocie. Jeżeli zatem statystyka handlowa polska notuje, iż w roku 1937 wywieziono towarów za 2.761.000 zł, a statystyka indoholenderska podaje, iż przyszło do Indyj Holenderskich w tym roku towarów z polskiego obszaru celnego aż za 3.524.000 złotych, to widocznym jest, iż część towarów dostała się do Indyj Holenderskich na drodze reeksportu towaru polskiego z Holandii. Trudno bowiem przypuścić, ażeby mogła temu być winna inna przyczyna (obejście przepisów cłowych itp.). Nasz wywóz do Indyj Holenderskich jest w istocie mniejszy niż wykazują źródła indoholenderskie.

Ale to samo zachodzi, gdy badamy import z Indyj Holenderskich do Polski. Tu właśnie, na przykładzie wartości towarów przywiezionych do Polski, przekonujemy się, jak wielkie zachodzą różnice. Np. w r. 1937 przywieziono do Polski towarów według statystyki indoholenderskiej za 664.000 złotych, a według statystyki polskiej za 18.949.000 złotych, czyli blisko trzydzieści razy więcej. Cały więc szereg towarów (kaczuk, herbata i i.), które w pojęciu eksportera indoholenderskiego nie były przeznaczone do Polski, tylko szły do wielkich składów hurtowych w Amsterdamie czy Rotterdamie, zostały przez statystykę polską zanotowanych jako towary indoholenderskie. Prawdopodobnie zachowały swoje opakowanie, a może nawet inne cechy towaru indoholenderskiego. Dyspozycja tymi towarami nastąpiła jednak dopiero w Holandii. Wiadomo bowiem, że taki jest uświęcony zwyczaj holenderski, iż Indie produkują, ale kraj macierzysty handluje. Ale podobnie jest i z eksportem do Indyj Holenderskich. Dystrybuentami towaru do Indyj są znowu

wielkie firmy eksportowe w kraju macierzystym. One to prawdopodobnie — przydzielają Indiom towary, które na drodze obrotów bezpośrednich z Polską dostały się do Holandii. Podają przy tym kraj, z którego te towary pochodzą. I tu — według wszelkiego prawdopodobieństwa — leży źródło nie tylko nieporozumienia, ale niedopuszczalnej na przyszłość nieścisłości.

W interesie przeto obu państw i narodów leży, ażeby te nieścisłości usunąć i ażebyśmy nareszcie wiedzieli, jaki jest handel Indyj Holenderskich z Polską i Polski z Indiami. Wdzięczne tu otwiera się pole dla ministerstw handlu w obu krajach i dla Izb Handlowych polsko-holenderskich.

Indie Holenderskie są osobnym obszarem cłowym. Nie mogą tedy być traktowane razem ze swym krajem macierzystym, nawet w przypadku, gdy kraj ten pośredniczy w handlu z Indiami. Ta zasada winna zatem być wysunięta przede wszystkim na czoło. Jako drugą zasadę podnosimy konieczność rozróżnienia w deklaracji cłowej obu krajów bezpośredniego importu czy eksportu towarów. Przez import i eksport bezpośredni między dwoma krajami, rozumieć należy przywóz i wywóz towarów adresowanych przez nadawcę jednego kraju do odbiorcy w drugim kraju. O ile w przypadku tak pojętego importu czy eksportu bezpośredniego zachodzi potrzeba pośrednictwa, to będzie to w każdym razie pośrednictwo czysto zewnętrzne, np. komunikacyjne, ale nie istotne, polegające na przesortowaniu towaru lub innym dysponowaniu nim. Można także próbować odróżniać kraj pochodzenia towaru i kraj wyprodukowania towaru. Nie zawsze bowiem kraj pochodzenia towaru zgadza się z krajem wyprodukowania towaru.

Wydaje mi się, że tą drogą będzie można dojść do wyjaśnienia, jakie są istotne obroty handlowe już nie tylko Polski z Indiami Holenderskimi, ale także Polski z Holandią. Jak się bowiem pokazuje, obroty nasze z Indiami Holenderskimi pozostają w ścisłym związku z naszym handlem z Holandią. Nie wątpię, że znaleźć się mogą jeszcze inne sposoby zapobieżenia tym niejasnościom, które w interesie obu krajów pozwoliłem sobie krótko oświetlić.

DE POOLSCHE HANDEL MET NEDERLANDSCH-INDIE ¹⁾

Toen ik onlangs in Nederlandsch-Indie vertoefde en eenige bijzonderheden van onzen buitenlandschen handel met deze belangrijke koloniale staat heb nagegaan, heb ik een zeer interessant verschijnsel ontdekt. De officieele gegevens betreffende den handel van Polen met Nederlandsch-Indie, afkomstig uit Nederlandsche bronnen, verschillen — vooral in de laatste jaren — in vergelijking met de Poolsche gegevens. Dit verschil bestaat inderdaad en is belangrijk. Het gaat toch over een vraagstuk, nl. of onze handelsbalans met Nederlandsch-Indie passief-zooals het in het algemeen tot nu toe was aangenomen — of actief is. Deze verschillen zijn zoo duidelijk, dat zij onrust veroorzaken. Men moet zich afvragen, hoe het mogelijk is, dat zoo'n verschil niet door het eerste of tweede bureau voor de statistiek was opgemerkt en verklaard.

Men moet bekennen dat de eerste persoon — zooals mij is bekend — die de aandacht op de onjuistheden van de statistische gegevens betreffende de handelsbetrekkingen tusschen Polen en Nederlandsch-Indie heeft gevestigd, de Poolsche Consul te Batavia Dr. Zygmunt Przybylkiewicz was. Ongetwijfeld brengt dit hem een groote eer en stelt onze consulaire dienst in een gunstig licht. Consul Przybylkiewicz heeft in zijn werk over Nederlandsch-Indie op bladzijde 55 de aandacht gevestigd op de groote moeilijkheden om de handelsomzet van Polen met Nederlandsch-Indie vast te stellen, en hij heeft gemerkt dat de statistische gegevens betreffende dezen omzet ook niet de juiste stand weergeven. Het betreft — volgens zijn meening — zoowel de Poolsche als ook de Nederlandsch Indische statistieken. Consul Przybylkiewicz zoekt een verklaring voor deze verschillen waarover wij verder zullen spreken.

Afgezien van deze onzekere gegevens van de eene en andere zijde, is Consul Przybylkiewicz tot deze meening gekomen (blz. 56) „Vanuit welk standpunt zullen wij de statistieken beschouwen, een feit kan niet in twijfel getrokken worden, en nl. dat het saldo van de handelsbalans van deze beide landen steeds voor Polen zeer onvoordeelig is“. Ter ondersteuning van deze gegronde conclusie haalt de schrijver van voornoemd werk de Poolsche statistische gegevens van de jaren 1920, 1930 tot 1935 aan, welke inderdaad steeds een passieve handelsbalans voor Polen aantoonen.

---

¹⁾ Nederlandsche vertaling van J. P.

Laten wij tot de bronnen overgaan. Eerst zullen wij de uitvoerwaarde van Polen naar Nederlandsch-Indië en de invoerwaarde naar Polen uit Nederlandsch-Indië voor de jaren 1930—1937 opgeven.

Uitvoer uit Polen en invoer in Polen volgens de officieele Poolsche gegevens in de jaren 1930—1938

	In duizend zloty								
	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938
Uitvoer uit Polen	3730	1561	1332	746	434	476	1449	2761	2678
Invoer in Polen .	9678	7644	7282	9983	17662	15333	13340	18949	19148
Vershil + of — voor Polen . .	-5948	-6083	-5950	-9237	-17228	-14827	-11891	-16188	-16470

De bron: Handel Zagraniczny Rzeczypospolitej Polskiej i W. M. Gdańska. Główny Urząd Statystyczny R. P. Warszawa, jaargangen 1931—1938.

Volgens de Poolsche gegevens is de waarde van den uitvoer uit Polen (er wordt eerst opgegeven de waarde van den uitvoer uit Polen om makkelijker te kunnen vergelijken met de Nederlandsche gegevens, welke daaronder zijn vermeld) — in het jaar 1930 tamelijk groot (3730 000 Zł.) gedaald in het jaar 1934 tot 434 000 Zł. en wordt vanaf dit jaar steeds hoger, doch is in het jaar 1938 weer wat gedaald.

De waarde van den invoer in Polen daalde tot 1932, is daarna in 1934 tot 17 662 000 Zł. gestegen om in 1936 tot 13 340 000 Zł. te dalen en weer in 1938 tot 19 148 000 Zł. te stijgen. Derhalve heeft de handelsbalans — steeds voor Polen nadeelig — zekere schommelingen getoond. In de jaren 1930—1932 bedroeg deze ongeveer 6 millioen Zł. in 1933 9,2 millioen Zł. en tegenwoordig schommelt zij tusschen 12 en 17 millioen zloty. Dit is toch een zeer nadeelige handelsbalans. Uit Nederlandsch-Indië wordt in Polen (in 1938) 7 keer meer

Invoer uit Polen en uitvoer naar Polen volgens de Nederlandsche officieele gegevens in de jaren 1930—1936.

	In duizend guldens						
	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936
Invoer uit Polen . . .	—	9	1	22	38	104	343
Uitvoer naar Polen . .	76	77	134	51	105	69	251
Vershil + of — voor Polen	-76	-68	-133	-29	-67	+35	+92

De bron: Indisch Verslag 1937. II Statistisch Jaaroverzicht van Nederlandsch-Indië over het jaar 1936. Samengesteld door het Centraal Kantoor voor de Statistiek van het Departement van Economische Zaken. Batavia 1938.

goederen ingevoerd dan de Poolse uitvoer naar Indië bedraagt-te rekenen naar de waarde der goederen. Er behoeft niet verklaard te worden, dat bovengenoemde cijfers het geheele Poolse douanegebied omvatten (dus Polen met de Vrije Stad Danzig). Deze cijfers zijn verontrustend!

Iets anders wordt voorgesteld onze handel met Nederlandsch-Indië, indien wij Nederlandsche statistieken in oogenschouw nemen. Wij geven hier achtereenvolgens eerst de gegevens van de Jaarstatistieken van Nederlandsch-Indië over de jaren 1930 tot 1936, daarna de gegevens over de jaren 1933—1936 en afzonderlijk 1937 uit speciale Nederlandsche publicaties:

Waarde van den invoer uit Polen en den uitvoer naar Polen volgens de gegevens van de officieele statistiek gepubliceerd te Batavia in de jaren 1937 en 1938.

J a a r	1933	1934	1935	1936
Invoer (zonder goud en zilver) uit Polen in duizend guldens.				
Java en Madoera	15	28	53	240
Buitengewesten	7	10	51	71
Tezamen	22	38	104	311
Uitvoer (zonder goud en zilver) naar Polen in duizend guldens.				
Java en Madoera	7	15	35	192
Buitengewesten	44	90	34	58
Tezamen	51	105	69	250

De bron: Jaaroverzicht van den In-en Uitvoer van Nederlandsch-Indië gedurende het Jaar 1936. Deel II (Buitengewesten). Departement van Economische Zaken. Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 145: Jaaroverzicht van den In-en-Uitvoer van Nederlandsch-Indië gedurende het Jaar 1937, Deel I (Java en Madoera). Departement ut supra No. 155.

De waarde van den invoer uit Polen en den uitvoer naar Polen in 1937 volgens de voorloopige officieele gegevens

In duizend guldens

Invoer uit Polen (en de Vrije Stad Danzig)	1211
Uitvoer naar Polen (en de Vrije Stad Danzig)	226
Verschil + voor Polen	+985

De bron: In-en Uitvoer van Nederlandsch-Indië 1937. Landen van herkomst en bestemming. (Voorloopige cijfers). Departement van Economische Zaken. Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek. No. 153. Batavia.

De officieele Nederlandsche gegevens wijzen vooral er op dat de invoer uit Polen (met de Vrije Stad Danzig, wat de speciale Nederlandsche statistiek—Jaaroverzicht afzonderlijk onderschraapt) steeds toeneemt. Waar tot het jaar 1934 dit een invoer van kleine waarde was, in 1935 begint de waarde te stijgen, zoodat in het jaar 1937 een buitengewoon cijfer van 1 211 000 Nederlandsche guldens is bereikt. De uitvoer naar Polen is aan groote schommelingen onderhevig. In de jaren 1933 en 1935 was deze minder dan in 1930. In 1936 en 1937 is een verbetering ingetreden. Waar de invoer uit Polen hoofdzakelijk naar Java en Madoera geschiedt, is de uitvoer grotendeels afkomstig van de andere eilanden, hoofdzakelijk van Sumatra.

En nu de handelsbalans in verhouding tot Polen tot het jaar 1934 nadeelig was en tusschen 29 000 tot 133 000 guldens schommelde, echter in de jaren 1935, 1936 en 1937 was de balans gunstig. Het verschil ten gunste van Polen heeft bijna een millioen bereikt, wat in verhouding tot de nadeelige balans opgegeven door de Poolsche Statistiek over 1937 (—16 188 000 Zł.) iets onwaarschijnlijk lijkt.

Doch deze interessante verschillen van de handelsbalans zullen nog duidelijker zijn indien de gegevens van de Nederlandsche statistiek omgerekend worden in zloty. De Heer Z. Przybykiewicz heeft dit reeds gedaan voor de jaren 1929—1934. Mijn verrekening heb ik gedaan volgens den koers van de Nederlandsche gulden op de Warschausche beurs in de jaren 1930—1937.

De waarde van den invoer uit Polen en den uitvoer naar Polen volgens de officieele Nederlandsche gegevens omgerekend in zloty.

	in duizend zloty							
	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
Invoer uit Polen . .	—	32	4	79	136	373	1 173	3 524
Uitvoer naar Polen .	272	276	536	183	376	248	858	664
Verschil + of — voor Polen	—272	—244	—532	—114	—240	+125	+315	+2 860

Deze cijfers komen dus in het geheel niet overeen met de cijfers opgegeven door de bovengenoemde Poolsche periodieken. Zij komen niet overeen wat de waarde betreft noch van den invoer naar Polen noch van den uitvoer van Polen, ten gevolge waarvan de handelsbalans ook anders is. Wat toch het belangrijkste is, is dat deze balans tot 1934 passief en in de jaren 1935, 1936 en 1937 actief is.

Vanzelfsprekend is de waarde, vermeld door de Poolsche of Nederlandsche bronnen voor afzonderlijke groepen van goederen, niet overeenstemmend. Als voorbeeld noemen wij de meest overeenstemmende groepen van beide landen (zie blz. 15; de romeinsche cijfers beteekenen statistieke groepen).

Als wij deze cijfers met elkander vergelijken dan verkrijgen wij een hoopeloos beeld. Geeneen cijfer is overeenstemmend met de andere. Nog het meest overeenstemmend is de groep: papier en papierartikelen. Eenige groepen toonen zekere verschillen wat de goederen betreft welke onder deze groepen vallen, doch deze verschillen zijn niet erg groot. In het algemeen toonen de groepen van artikelen een overeenstemming.

Doch hiermede is de zaak nog niet geeindigd. De Poolsche statistiek noemt dergelijke groepen van goederen uit gevoerd in 1937 naar Nederlandsch-Indië, welke wij in de Nederlandsche statistiek onder rubriek invoer niet vinden. Dit zijn de groepen X, III, V, IX, XII.

Indien men aanneemt dat een zeker gedeelte van goederen welke onder deze groepen vallen in de Nederlandsche groep wordt begrepen onder XV Andere goederen, — dan zal dit een zeer kleine hoeveelheid zijn. Zooals wij weten is de totale waarde van den uitvoer uit Polen naar Nederlandsch-Indië, volgens de Poolsche statistiek voor 1937 bedragende 2 761 000 zloty, niet overeenstemmend met de waarde van goederen ingevoerd uit Polen naar Nederlandsch-Indië, opgegeven in dit jaar door de Nederlandsche bron, daar deze waarde 1 211 Nederlandsche guldens of 3 524 000 zloty bedraagt het verschil is groot, t. w. 763 000 zloty ten gunste van Polen.

De conclusies welke men uit deze cijfers kan trekken zijn de volgende: 1. De gegevens van de Poolsche handelsstatistiek stemmen niet overeen met de gegevens van de Nederlandsch-Indische statistiek. 2. Deze verschillen betreffen niet alleen maar de algemeene opgaven, maar ook de afzonderlijke. 3. Deze verschillen hebben een zeer verregaande invloed daar zij zelfs invloed hebben op het karakter van onzen handelsbalans met Nederlandsch-Indië. 4. Onder de huidige omstandigheden weten wij niet nauwkeurig, hoe de Poolsch-Nederlandsch-Indische handelsomzetten zijn.

De eerste die trachtte deze onjuistheden te verklaren was consul Przybylkiewicz. Hij heeft in genoemd werk geschreven (blz. 55) dat „in de statistieken van Nederlandsch-Indië wordt alleen de rechtstreeksche uitvoer naar Polen opgegeven, de rechtstreeksche invoer uit Polen (als van weinig beteekenis zijnde, is niet opgenomen en wordt ondergebracht onder de post-andere Europeesche landen —“. Zooals wij weten gebeurt dit de laatste jaren niet meer. Wegens de stijging van den handelsomzet van Nederlandsch-Indië met Polen, wordt Polen in alle opgaven genoemd als afzonderlijke partij. Uit de genoemde gegevens hebben wij het recht te concludeeren dat men niet bij een rechtstreekschen in- en uitvoer han blijven.

De reden van dezen stand van zaken is volgens mij te wijten aan het feit dat de statistieken in beide gevallen ook indirecte invoer of uitvoer opgeven, dus gedaan door bemiddeling van Nederland. Deze indirecte invoer of uitvoer bederven het geheele beeld. Daar zoowel de waarde van den invoer uit Nederlandsch-Indië naar Polen, alsook de waarde van den uitvoer uit Polen naar Nederlandsch-Indië niet met elkaar overeenstemmen, daarom moet men als een feit beschouwen, dat de bemiddeling bij de eene en tweede omzet inbegrepen wordt. Indien de Poolsche handelsstatistiek noteert dat in het jaar 1937

Jaar 1937			
Uitvoer uit Polen naar Nederlandsch-Indië ¹⁾		Invoer uit Polen naar Nederlandsch-Indië ²⁾	
in duizend Poolsche zloty		in luizend Nederlandsche guldens (tusschen haakjes in zloty)	
VI. Chemische en pharmaceutische producten, verfstoffen	830	V. Chemische voortbrengselen geneesmiddelen, meststoffen, reukwerken en verfwaren	612 (1781)
XIII. Niet edele metalen en producten daarvan	790	XII. Metalen en niet in andere groepen opgenomen werken daarvan	362 (1053)
XIV. Machines en werktuigen	—	XIV. Machines, werktuigen, toestellen en gereedschappen, instrumenten, lampen, uurwerken en wapenen	5 (15)
XI. Papier en papierwaren	89	XI. Papier en papierwaren schrijf-kantoor-schoolteeken en schildersbehoefden	31 (90)
VIII. Grondstoffen voor de textielindustrie en werken daarvan	517	X. Garens, manufacturen, touw en touwwerk, klederen en modewaren	120 (349)
XVIII. Hoeden, paraplu's, stokken, modeartikelen	20	VIII. Hout, kurk, plantaardig vlechtenmateriaal en werken daarvan, meubelen	72 (203)
X. Hout, vlechtwerk	252	—	—
III. Minerale producten	74	—	—
V. Levensmiddelen	76	—	—
IX. Rubber en producten daarvan	91	—	—
XII. Aardewerk en glaswerk	15	—	—
XIX. Andere niet afzonderlijk genoemd	7	XV. Andere goederen	6 (17)

¹⁾ Bron: Handel zagraniczny R. P. i W. M. Gdańska, Styczeń 1939. Główny Urząd Stat. R. P. Warszawa 1939, Blz. XXII.

²⁾ Bron: In en Uitvoer van Nederlandsch-Indië 1937. Landen van herkomst en bestemming. (Voorloopige cijfers). Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek. No. 153. Departement van Economische Zaken. Batavia 1938, Blz. 58—59.

goederen zijn uitgevoerd voor 2 761 000 Zł. en de statistiek van Nederlandsch-Indie geeft op, dat in hetzelfde jaar ingevoerd is uit het Poolsche douanegebied voor 3 524 000 zloty, is het duidelijk, dat een gedeelte van goederen naar Nederlandsch-Indie gekomen is als wederuitvoer van Poolsche goederen uit Nederland. Het is moeilijk te veronderstellen dat hiervoor een andere reden bestaat (ontduiking van douanevoorschriften e. d.). Onze uitvoer naar Nederlandsch-Indie is inderdaad kleiner dan dit de Nederlandsch-Indische bronnen aantoonen.

Hetzelfde komt voor, indien wij de invoer uit Nederlandsch-Indie naar Polen nagaan. Juist hier op grond van de waarde der goederen ingevoerd in Polen, kunnen wij ons overtuigen, hoe groot deze verschillen zijn. Bv. in het jaar 1937 zijn volgens de Nederlandsch-Indische statistiek in Polen goederen ingevoerd voor 664 000 zloty en volgens de Poolsche statistiek voor 18 949 000 zloty, of 30 keer meer. Een heele serie goederen dus (caoutchouc, thee e. a.) welke volgens meening van den Nederlandsch-Indischen exporteur niet voor Polen bestemd waren, doch echter voor de groote opslagplaatsen te Amsterdam of Rotterdam, zijn door de Poolsche statistiek opgenomen als Nederlandsch-Indische goederen.

Waarschijnlijk hebben deze goederen hun verpakking behouden, en misschien zelfs andere merken van Nederlandsch-Indische goederen. De verdeeling van deze goederen is echter pas in Nederland geschied. Het is bekend, dat het een Nederlandsche gewoonte is, dat Indie produceert, maar dat het moederland zich met den handel bezighoudt. Hetzelfde geldt ook voor den export naar Nederlandsch-Indie. De verdeelers van goederen naar Indie zijn de groote exportfirma's in het moederland. Het is waarschijnlijk dat zij goederen voor Indie toewijzen, welke rechtstreeks uit Polen in Nederland zijn aangekomen. Hierbij wordt het land opgegeven, waarvan deze goederen afkomstig zijn. En hier — naar alle waarschijnlijkheid — is de oorzaak niet alleen van oneenigheid, maar ook van een in de toekomst niet toelaatbare onnauwkeurigheid.

In de belangen van beide landen en volken is, om deze onnauwkeurigheden op te heffen en dat wij eindelijk weten, welk de handel is van Nederlandsch-Indie met Polen en van Polen met Indie. Hier opent zich een dankbaar werk voor de Handelsministeries van beide landen en de Poolsch-Nederlandsche Kamers van Koophandel.

Nederlandsch-Indie is een afzonderlijk douanegebied. Daarom kan het niet tezamen behandeld worden met het moederland, ook niet in het geval, indien dit land als bemiddelaar optreedt met den handel met Indie. Dit standpunt moet op den voorgrond komen. Als een tweede standpunt noemen wij de noodzakelijkheid om in de douanedeclaratie beide landen van rechtstreekschen invoer of uitvoer der goederen te onderscheiden. Door den rechtstreekschen import of export tusschen beide landen is te begrijpen de invoer of uitvoer van goederen geadresseerd door den verzender van een land naar den afnemer in het andere land. Indien in geval van een dergelijken rechtstreekschen import of export de bemiddeling noodzakelijk is, dan zou dit een uiterlijke bemiddeling zijn, bv. van vervoer maar niet de wezenlijke, welke op het sorteeren der goederen of een andere beschikking daarover berust. Men kan ook verzoeken

het land van oorsprong der goederen en het land van productie daarvan te onderscheiden. Niet altijd is het land van oorsprong in overeenstemming met het productieland der goederen.

Het lijkt mij dat men langs dezen weg een opheldering zal kunnen bereiken, welke de juiste handelsomzet niet alleen van Polen met Nederlandsch-Indie maar ook van Polen met Nederland zal weergeven. Zooals is gebleken, is onze omzet met Nederlandsch-Indie in een nauw verband met onzen handel met Nederland. Ik twijfel niet daaraan, dat er nog andere middelen te vinden zijn om deze onjuistheden te voorkomen, welke ik mij veroorloofd heb in de belangen van beide landen te maken.

1000
1000

1268
~~01222~~